

ב"ש	חיפה	אשקלון	ירושלים
16:35	16:31	16:32	16:15
17:27	17:23	17:23	17:27
17:59	17:54	17:55	17:59
			הדלקת נרות:
			צאת השבת:
			רבינו תם:

תתן לראשך זהר לנפש

לעילוי נשמת הצדקת תיתה בת מיה ז"ל, הצדקת זוריה בת מיה ז"ל הצדקת רשילה בת מיה ז"ל



וקראת לשבת

חינוך ילדים

שואלים ודורשים

פניני הפרשה

פניני הפרשה

הרב יצחק אלחנן בוטבול שליט"א

וברורים הדברים ש"שמע ישראל" הוא שבח הרבה יותר גדול, ולכן "ברוך שם" הוא בבחינת "ציקי קדירה" מכיון שבאופן יחסי לקב"ה לא מכובד לומר עליו שהוא מלך העולם דמהו העולם לעומת השי"ת. ומאיך פרסום גדלות ה' בעולם ערב לנו ולהשי"ת. ולכן אומרים זאת בלחש. וישנו הסבר שלישי של המהר"ל (בנתיבות עולם - נתיב העבודה פרק ז'). ש"ברוך שם" הוא שבח יותר גדול מ"שמע ישראל" ולכן "ברוך שם" רק יעקב אבינו שהיה בדרגה גבוהה יכל לאומרו כיוון שרק מי שהוא בדרגה גבוהה יכול להבינו, דהוא שבח כ"כ גדול וכ"כ עמוק שאין לנו שום דרך לבטא ולומר זאת בעוה"ז, ולכן נאמר בלחש. יוצא לכאורה שישנה מחלוקת. שלפי הנפש החיים השבח העיקרי הוא "שמע ישראל". ו"ברוך שם" הוא גם שבח אבל לעומת "שמע ישראל" איזה שבח זה? שהמלך מולך על רבבות נמלים ויתושים? אך לפי המהר"ל "שמע ישראל" הוא שבח שכל אחד יכול לאומרו, ו"ברוך שם" זה שבח שרק יעקב יכול היה לאומרו. אבל רבינו שמשון פינקוס זצלה"ה מבאר שלאמיתו של דבר אין כאן כלל מחלוקת! וביאור הדברים ע"פ משל, לעוג מלך הבשן, שאם נרצה לספר שבחו, נספר שהוא יכל להרים הר בגודל 3 פרסאות (הגמרא בברכות דף נד ע"ב) אין זה שבח גדול כ"כ, כיוון שלאדם כה חזק וגבוה בוודאי שיוכל להרים הר שכזה, אך אם נספר שאותו ענק יכול להיכנס לתוך חור של נמלים שזה ההפך הגמור ממצאיאותו - בוודאי שזהו שבח ופלא עצום הרבה יותר!! ממילא העובדה שהקב"ה ברא עולמות תחתונים והוא מולך עליהם היא שבח גבוה הרבה יותר! ולפי פשטם של דברים נראה יותר כדברי הנפש החיים, ש"ברוך שם" - עצם העובדה שהקב"ה מולך על העולם השפל אין זה שבח כ"כ. אך הפלא הגדול כ"כ הוא שהקב"ה שהוא "שמע ישראל" - אחד ומיוחד, שהוא הגדול והעצום כ"כ הוא גם "ברוך שם" ובניגוד גמור למהותו הוא גם יכול למלוך על עולם שפל. וזהו פלא עצום! "שמע ישראל" - מבטא את האמת את גדלותו ומהותו של הקב"ה. "ברוך שם" - מבטא את פלא ה"כל יכול". שאין דבר העומד כנגדו.



הגמרא במסכת פסחים (דף נו ע"א) מביאה שיעקב ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה הימנו השכינה ואמר שמא ח"ו יש במיטתי פסול. אמרו לו בניו: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". ואמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בליבנו אלא אחד. ובאותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד**. והגמרא מבארת שמאז תיקנו שאומרים אותו בחשאי. **רבינו שמשון פינקוס זצלה"ה** מבאר שהבסיס של היהדות הוא הפסוק הזה, "שמע ישראל" שבפסוק הזה אנו מקיימים פעמיים בכל יום מצוות עשה מדאורייתא של קבלת עול מלכות שמיים. והנה פסוק זה מופיע בפרשת ואתחנן, ואילו הנוסח של "ברוך שם" אינו מופיע בשום מקום בתורה, והוא מנהג ישראל קדמון שקיבלנו במסורת מיעקב אבינו. וכך הרמב"ם (בהלכות קריאת שמע ע"א ד) מביא שלאחר שהשבים הקדושים אמרו ליעקב שה' הוא האלוקים שלנו וכמו שאצלך הוא אחד גם אצלנו הוא אחד, מיד פתח יעקב ואמר מתוך הודיה לה': "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ולפיכך נהגו כל ישראל לומר שבח ששיבחו בו ישראל הזקן אחר פסוק זה. ולפי"ז הסיבה שאנו אומרים בשכמל"ו בלחש כדי שיהיה היכר בין "שמע ישראל" שכתוב בתורה לבין "ברוך שם" שאינו מופיע בתורה, אלא מסורת מיעקב. אבל בגמ' בפסחים מביאה טעם אחר. משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה (הרוטב שנשאר בתחתית הסיר) אם תאמר - יש לה גנאי. (מכיון שהיא בת מלך ואין זה כבודה). לא תאמר - יש לה צער. (שהיא רוצה לטועמם) התחילו עבדיה להביא לה בחשאי. והנמשל שהשבח "ברוך שם" הוא כמו ציקי קדירה, לא מכובד, אבל טעים ולכן אומרים אותו בשקט. ובנפש החיים מבאר את הגמרא בפסחים, שהביאור של הפסוק שמע ישראל זו האמת המוחלטת שאין עוד מלבדו. ואילו כוונת הפסוק בשכמל"ו היא: ברוך שם - ששמו של הקב"ה יופץ ויתפרסם בעולם. כבוד מלכותו - ששמו של הקב"ה יתכבד בעולם. לעולם ועד - עד אינסוף לכל הכיוונים. והיינו שמלכות ה' תתבטא בתוך העולם וכולם ידעו ממנה.

שבת שלום ומבורך!!

ההספק, הוא עובר על הכתוב וגילה טעות חמורה: במקום לכתוב "ושנתתם" הוא כתב "ושנתתם" ההלכה היא שכאשר יש טעות, יש למחוק את הטעות ואת כל מה שנכתב אחריה, ולכתוב שוב מאותו המקום, כיון שהכתיבה חייבת להיות לפי הסדר. יוצא שחלק גדול מהזמן שהשקיע בכתיבת המזוזה הלך לריק, "אתה רואה כמה הקב"ה אוהב אותי?" התלהב חברי סופר הסת"ם, "אני שיניתי ממנהגי הקבוע, ללמוד אתך בחברותא, ואמרת לי שברצוני לישון - שלח לי ה' סימן משמים, שה'ושנתתם' השתנתה והתחלפה ב'ושנתתם', מלשון שינה.



כוחה של אמונה

לי ולידידי, יש קביעות ללימוד בחברותא מדי ערב. במוצאי שבת פרשת וירא, התקשרתי לחברותא שלי והזמנתי אותו לבוא ללמוד אתי, כדרכנו. השעה כבר הייתה עשר בלילה, והוא ענה לי: "אני עייף, ורוצה ללכת לישון" באותו ערב התבטלה הקביעות שלנו, וזה היה לי חבל מאוד. למחרת מספר לי ידידי, מה באמת הוא רצה לעשות אתמול. במוצאי שבת לא היה לו כוח בשביל ללמוד, אבל בשביל עניינים אחרים כן, הוא סופר סת"ם, ורצה באותו זמן לכתוב מזוזה. הוא ישב וכתב מזוזה שלמה, וכשהוא מלא בסיפוק על



לעילוי נשמת:

תיתה בת שמנונה ז"ל, ר' יששכר בר כמיסה ז"ל, פלילה בת שלביה ז"ל,



שואלים ודורשים

לעילוי נשמת ר' אוזיפה בר נותה, ר' שושן בר שלביה
ר' שמעון בר פרחה, ר' משה זקן בר פלילה



חידושים לשבת

"ויחי יעקב" (מז, כח) פירש רש"י למה פרשה זו סתומה לפי שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו. ראה יעקב אבינו שכל האותיות נמצאות בשמות י"ב שבטים חוץ מאותיות ח' וט', אמר יעקב, כיון שאין בהם חטא, ראויים הם לגלות להם את הקץ. כיון שראה שאף אותיות ק' וצ' אין בהם, אמר, אם כן, אינם ראויים לגלות להם את הקץ, סתם ולא גילה, לכך פרשה זו סתומה (רבינו בחיי)

"כי באפם הרגו איש" (מט, ו)
כשהחפץ חיים פרסם ספרו "שמירת הלשון", שלחו לרב אחד, עלעל בספר ואמר, למה דווקא שמירת הלשון, מדוע לא חיבר ספר על שמירת החוטם? השליח סבר שהוא מתלוצץ, אמנם כשסיפר זאת לחפץ חיים אמר לו, הצדק עמו, אף בחוטם יש להיזהר, שכן נאמר "כי באפם הרגו איש", בעקימת האף אפשר להביא לאסון.

"ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול" (מט, טו) בספר "טעמא דקרא" להגר"ח קנייבסקי, מביא בשם החזון איש: עני שאינו מכיר בתאוות העולם הזה - אין כל כך רבותא אם יושב ולומד. עיקר החכמה היא אצל אחד שידוע ומכיר בפיתויי העוה"ז ואעפ"כ יושב ולומד. וזה שאמר הכתוב ושבח את יששכר שאע"פ שראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה - אעפ"כ ויט שכמו לסבול. וזוהי אכן גדולה מיוחדת.

"אנא שא נא פשע אחיך וחסאתם" (נ, יז) כאשר נכדתו של המשגיח הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל נהייתה בת מצוה, ביקש רבי דוב ממנה סליחה ומחילה על כך שכאשר היתה בת ארבע... התארח בביתם והכינו לילדה ביצה לאכול, ובטעות חשב המשגיח שהכינו את הביצה עבורו ואכל ונגרם מכך צער לילדה. זכר זאת המשגיח והמתין עד שתגדל ותהיה בת מצוה כדי לבקש את מחילה... (כי קטנים אינם בני מחילה הם)(עבודת הימים)



שאלה: אהרון הלך למסור שיעור תורה ליהודים מתקרבים אך חלקם היו ללא כיפה על ראשם, והסתפק האם יוכל למסור להם כך שיעור תורה?

תשובה: מותר להשמיע להם דברי תורה, ואף אם הם ידברו ויקראו בדברי תורה ללא כיפה על ראשם, אבל יזהרו שלא יקראו שם השם או יברכו ללא כיפה. (שו"ת אליבא דהילכתא ח"א)



שאלה: לאה פתחה קופסת שימורים וכספיימה את תכולתה רצתה לעשות בה שימוש חוזר, אך הסתפקה האם הקופסא חייבת בטבילת כלים?

תשובה: קופסת שימורים שעשויה כולה ביציקת פח מכל כיווני הקופסא, אם יהודי פתח אותה אינה חייבת טבילה בשימוש חוזר, אך אם גוי שאינו שכירו של היהודי פתח חייבת בטבילה, וקופסת שימורים שיש בה פקק לפתיחה וסגירה חייבת בטבילה בשימוש חוזר(שו"ת אליבא דהילכתא ח"א)



שאלה: זהבה הכינה מטבעות לצדקה בכדי לתת לעני שעבר בדרך, אך העני נעלם, והסתפקה מה עליה לעשות עם המטבעות?

תשובה: פטורה מנתינה זו לגמרי ואינה צריכה ליתנם לעני אחר, כמבואר בשו"ע (סי' ריב סע' ח') שלספרדים אין מחשבה מחייבת בצדקה אם לא אמר בפיו, אולם לאשכנזים מבואר ברמ"א (סי' רנח יג') שמחשבה היא כנדר. (שו"ת אליבא דהילכתא ח"א)



חינוך ילדים

הרב נחום דיאמנט שליט"א

לתת לילדים לצאת לבד?

שאל אותי אבא: בחול המועד יש אירועים לילדים באווירה חרדית. האם אפשר לתת לילדים לצאת למקומות כאלה לבדם? אני בעד לתת לילדים אפשרות להשתחרר, וחול המועד זה זמן טוב לכך, אבל השאלה היא: האם לתת לילדים לצאת לבדם? ילד בן שש עשרה, שבע עשרה, אי אפשר להגיד לו: "אתה לא הולך בלי אבא". אבל לילדי בית הספר לא ניתן ללכת לבד. האסון אורב בכל פינה. יש כל מיני אנשים שמפתים ילדים, ולפעמים הילדים הולכים ורואים דברים שהם לא צריכים לראות. כשהם יחד איתי אני מוביל, אני מסנן את הדברים. בחול המועד חשוב להיות עם הילדים, לשבת איתם מתוך רוגע ושלווה, ללמוד משניות, להגיד דברי תורה על השולחן, ללכת איתם (בסוכות) לשמחות בית השואבה, וגם לתת להם אפשרות להשתחרר.

לישון אצל חברים

עניין נפוץ ומקובל מאוד, שילדים רוצים ללכת לישון אצל חברים. מאוד לא מקובל עליי! או ליתר דיוק, התוצאות מאוד לא מקובלות עליי. אומרים הורים: אבל למה? הוא נמצא במשפחה טובה... נכון, אבל בכל זאת. לישון - ישנים בבית. הבת רוצה ללכת לחברה וללמוד? אין בעיה, היא יכולה ללמוד עד אחת בלילה, עד שתיים בלילה אני מסכים בקושי, אבל כאשר תסיים ללמוד היא תתקשר להורים, והם יבואו לקחת אותה. לישון - היא תישן בבית, לא אצל חברים. בוודאי לא בנות, אבל גם בנים לא. התוצאות שליליות מאוד.

ספרות ילדים

בספרות החרדית אפשר למצוא סיפורי עלילות אמרה לי אמא: הספרות החרדית מגוונת, יש סיפורי צדיקים ויש סיפורי חבורות. סיפורים כאלה מטשטשים את הגבולות שבין דמיון למציאות, וחופף מזה הסופר בודה מליבו סיפורים שלא היו ולא נבראו ומלביש אותם בלבוש תורה ומצוות, אור וחושך משמשים בערבוביה. למה הילדים שלי צריכים לקרוא על אקדחים ושוטרים? למה אני צריכה להכניס להם בראש תעלולים, גנבים ואקדחים? לא מספקת אותי העובדה שהשוטרים צדיקים וחובשים כיפה, ולא העובדה שחבורת הילדים הצדיקים אוספת מצוות, כי בדלת האחורית נכנס מסר של כוחניות, מחבלים ומרדפים... לא כל ספר שהמחבר שלו חרדי, ולא כל ספר שמנסה לטהר את עצמו ומדביק תפילות או מצוות בלי כל קשר לעלילה - הופך לספר טוב. זה לא מספיק, אני מצפה מההורים שיבדקו את הספרים, ועם כל הכבוד למחברת או לרב המחבר, עדיין יש צורך בביקורת של ההורים. עם זאת, ילדים משחקים שוטרים וגנבים, ואין בזה בעיה... למה צריכה להיות בעיה כשהם קוראים על שוטרים וגנבים? אינני רואה את הדברים מזווית ראייה שלילית. ילדים צריכים גם סיפורים דמיוניים. סיפורים כאלה מפתחים את הדמיון. אומנם ההורים מתלוננים שאין בזה רק תורה ויראת שמיים, אבל ילדים צריכים קצת סיפורי עלילות. יש ילדים שזה חסר להם. עדיף שיקראו ספרים שלנו, שיש להם מעוף, תעוזה, קצת דמיון, קצת אקשן או עלילה. ואני משאיר לילד את העבודה להבדיל בין דמיון למציאות. ההורים לא צריכים לדאוג לכך, לילדים יש חוש הבחנה מצויין

ילדודים

משפט חיזוק
להתבלבל זו
אחת הדרכים
הטובות להבין

לאבא יש רק
בדיחה אחת
שהוא מכיר והוא
מספר אותה בכל
פעם שאנחנו
נפגשים

האשה: אנחנו
צריכים לשוחח
הבעל (בהיסוס):
לשוחח זה יותר
חמור מדלבר?
האשה: אנחנו נדבר
על זה כשנשוחח.

נהג האמבולנס
מאחורי כיבה
את הסירנה,
כנראה שהבעיה
נפטרה

תודה ללאהי
ארי זזהבה
בוטבול על
הבדיחות!!!

נצור לשונך מרע
גברת ברכה רגילה תמיד לרכל,
ובכל עת יש בפיה איזה סיפור
בגנות חברותיה, רחלי יודעת שאם
תלך לבקר אצלה, היא בודאי
תשמע ממנה לשון הרע, לכן, אם
אין ביכולתה למנוע את גברת פרוץ
מדברי גנאי, אל לה להיכנס לביתה,
וגם אם תפגוש אותה ברחוב, עליה
לקצר עד כמה שאפשר את שיחתה
עמה.

חפץ חיים

מי האיש

ריב"א - רבי יצחק בר אשר הלוי מחכמי אשכנז, מראשוני בעלי התוס', תלמידו של רש"י וחותנו של הרשב"ם - נכד רש"י. בכינוי "ריב"א" נשא גם נכדו של ריב"א הראשון, שנוולד ביום פטירת סבו ונקרא (על שמו) רבי יצחק בן אשר רבים מבעלי התוס' היו תלמידיו, וביניהם: הריב"ם, הראב"ן, חכמי דורו המפורסמים (כדוגמת הראב"ן) התייחסו לריב"א הראשון בהערכה רבה, ופנו אליו בשאלות שונות. היה מכונה בפי תלמידיו "קדוש".

וקראת לשבת

הדוור לשעבר

הואט לטווא



ב

כל בוקר בעת שאור השמש היה מתחיל לעלות על הכפר האיטלקי השליו - ורנינה שמו, הייתה קמה אלישיה הזקנה ומעלה את התריס הישן. לאחר מכן הייתה מכינה לעצמה את כוס השתייה ויושבת מול שביל הכורכר שהתפתל בינות בתי הכפר. "בוקר טוב אלישיה!" קידם את פניה הדוור החביב, ומהבעת פניו הבינה אלישיה שאין לו מכתב עבורה. היא נאנחה קלות וקמה ממקומה לעבר עבודות הבית הממתנינות. כך בכל בוקר המתנינה אלישיה לבואו של הדוור, בתקווה לקבל מכתב מבנם הצעיר שהתגייס לצבא. עבר הקיץ, עבר האביב והחורף כבר עמד בפתח. באחד הימים בשעות אחר הצהריים המאוחרות, נשמעו דפיקות בדלת ובפתח עמד אדם בלתי מוכר. "שלום לכם!" אמר בחביבות לבני הזוג: "שמי קרלו ואני הדוור החדש, יש לי מכתב עבורכם!" "תודה רבה לך!" הוארו באחת פניהם של בני הזוג, הם הושיבו את הדוור ליד השולחן וכיבדו אותו במאכל ומשקה. "כמה זמן אתה עובד כדוור? מעולם לא ראינו אותך קודם..." התעניינה אלישיה. "נכון, אני מהכפר שליד חוף הנהר, התחלתי את עבודתי כדוור ממש אתמול..." נאנח הדוור ולגם מכוס המשקה. "היה לי משק ממש כמו שלכם, בית, רפת וחלקת אדמה. אלא שבסוף האביב הגיעה סערה פתאומית, ברק הכה בחציר שבגורן וכך נשרף המשק עם כל מה שבתוכו - אני איש חסר מזל..." נאנח שוב הדוור העייף והמותש. "אכן, אני זוכרת היטב את הסערה", נענעה אלישיה בראשה. הדוור סיפר: "הייתי עוד יכול לשקם את המשק, מכיוון שליד המשק שלנו, סמוך לנהר, עמד עץ ערבה ישן שבתוכו שמתי כספים כחיסכון ליום צרה, אמנם אוצר גדול לא היה שם - אבל מספיק בוודאי כדי לשקם את המשק". רודריגו, בעלה של אלישיה ששמע את סיפורו של הדוור, קם ממקומו והחל להתהלך בחדר במתח, כשהדוור המשיך בסיפורו: "באותו יום, כאשר הלכתי להוציא את כספי החסכונות מעץ הערבה, ראיתי שמי הנהר שטפו את החוף ועץ הערבה נפל ונסחף בזרם הנהר וכך נשארתי ללא כלום, זאת הסיבה שאני עובד כדוור - מכיוון שכפי שסיפרתי לכם, אני חסר מזל..." סיים הדוור בחיוך עגום ולגם מכוס השתייה שלפניו. "תוכל לישון אם תרצה במרתף שמתחת לביתנו", הציע רודריגו והדוור קיבל את ההצעה בשמחה. רודריגו ירד להציע לו את המיטה והדוור העייף נרדם מיד. לאחר מכן, עלה רודריגו למעלה כשהוא חסר מנוחה ואמר לאשתו בקול נמוך: "בדרך כלל אני מספר לך הכול, אבל אחרי הסערה הלכתי לחטוב עצים ומצאתי חבילה של כסף שבה היו מטבעות שונים - ישנים וחדשים - בתוך עץ ערבה שהיה על שפת הנהר, שמרתי את הכסף בצד עבור בננו כשיחזור מהצבא..." "אז מדוע לא סיפרת לדוור?" תהתה אלישיה. "רציתי להתייעץ איתך קודם לכן", הסביר רודריגו, "וכעת אני מתבייש להודות שלקחתי את הכסף, אני מציע שתכניני הלילה מאפה קלצונה כפי שאת מכינה מדי יום ומוכרת לתושבי הכפר, רק שהמאפה הזה יהיה גדול במיוחד ובתוכו נשים את הכסף, מחר בבוקר ניתן לו את המאפה כשיצא לדרכו..." "רעיון מעולה!" שיבחה אלישיה את דבריו ופנתה מיד למלאכת הכנת המאפה. בבוקר העניקו בני הזוג לדוור את המאפה הגדול והוא יצא למלאכת החלוקה. בדרך לבית הדואר המקומי, עבר הדוור בתוך השוק של הכפר. אחד הסוחרים שראה אותו כשהתרמיל על כתפו, פנה אליו ואמר: "ידידי הדוור, יש לך אולי משהו למכור לי?" "האמת היא שיש לי מאפה קלצונה ענק במיוחד", השיב הדוור והוריד מעליו את התרמיל. "אינני רעב וכסף יעזור לי יותר מאשר המאפה הזה, אמכור לך אותו אם תרצה..." הסוחר שראה את המאפה הגדול השתכנע ושילם לו עליו מספר פרוטות. מספר דקות לאחר מכן הגיע רודריגו לשוק ונתקל במאפה הגדול שהיה מונח על הדלפק, הוא זיהה את המאפה ופנה אל הסוחר: "מהיכן לך המאפה הגדול הזה?" "קניתי אותו מהדוור לפני מספר דקות, תרצה לקנות אותו ממני?" רודריגו הנהן בראשו בחיוב, שילם לסוחר את המאפה וחזר לביתו מאוכזב, הוא הציג את המאפה לאשתו ואמר: "כפי שסיפר לנו הדוור הוא 'חסר מזל' - למי שאין מזל שום דבר לא יוכל לעזור, ראית בעצמך שניסינו הכול כדי לתת לו את הכסף בצורה שהוא לא ירגיש שהוא מכר את המאפה לאחרים. מי יודע אם בפעם הבאה הוא לא יאבד את הכסף לחלוטין..." "אבל צריך להחזיר לו את הכסף, חייבים למצוא דרך כלשהי!" אמרה אלישיה בהחלטיות. "אבל ניסיתי לעשות הכול - ולא הצלחתי, מי מבטיח לי שהפעם אני אצליח לתת לו את הכסף ושהוא יגיע אליו?" תהה רודריגו ואילו אלישיה השיבה: "לא, בעלי היקר. לא ניסית את הכול, ניסית להערים עליו ועשית תעלולים שונים, רק כדי לא ללכת בדרך הישר. הנה מה שתעשה כעת, בפעם הבאה שהדוור יעבור מול ביתנו - תכניס אותו פנימה - ספר לו את כל האמת ותן לו את כספו בחזרה, מי יודע? אולי דווקא האמת שלך והכסף שלו יחזירו לו את המזל והשמש תאיר על חייו מחדש..." למחרת בבוקר הזמין רודריגו את הדוור פנימה והציג בפניו את המאפה שקיבל שלושם, הוא סיפר לו כיצד הגיע אליו הכסף ודמעות של אושר עמדו בעיניו של קרלו - הדוור החדש. "תודה לכם, כיצד אוכל להכיר לכם טובה על שהשבתם לי את הכסף? שמח אני שאוכל לשקם את המשק ולבנות את חיי מחדש. הדבר היחיד שאני מצטער עליו כעת, היא העובדה שכבר לא אפגוש אתכם מדי יום, בגלל שברגע זה אני הולך להתפטר מעבודתי כדוור ולחזור למשק ההרוס שנשאר על שפת הנהר..."



בריא להכיר

הסיגריות. מקובל לחלק את השיעול לשני סוגים עיקריים: שיעול יבש, שמופיע ללא ליחה, והוא לרוב מטריד גם בלילה, ושיעול רטוב שנגרם כתוצאה מליחה. בכל מקרה של הצטננות ושל שיעול חשוב להקפיד על שתיית נוזלים כדי למנוע התייבשות. זה חשוב לא רק כדי לפצות על אובדן הנוזלים כתוצאה מהשיעול אלא גם כדי להפחית את השיעול ולהקל עליו. לשם כך מומלץ לשתות נוזל פושר כמו תה. אפשר לשתות תה רגיל או חליטות של תה בתוספת של לימון, ג'ינג'ר או דבש. אלה הן "תרופות סבתא" ותיקות ובדוקות להקלה על שיעול. גם אכילת דבש או מציצה של סוכריות דבש יכולות לסייע בהרגעת השיעול, אך מומלץ להימנע מכך אם סובלים מסוכרת.

שיעול הוא לרוב תהליך טבעי של הגוף לנקות את דרכי הנשימה, ורבים מהאנשים משתעלים מדי פעם באופן טבעי וללא סיבה ברורה. במקרים מסוימים יכול שיעול להופיע גם בעקבות מחלה או מצב רפואי. הסיבה השכיחה ביותר לשיעול היא הצטננות או דלקת במערכת הנשימה. הדלקת בדרכי הנשימה גורמת להפרשות ליחה, וזו גורמת לשיעול. נגיפים שונים, ובכללם נגיף השפעת, גורמים להצטננות ולשיעול. מצבי אלרגיה שונים (ובעיקר נזלת אלרגית) עלולים לגרום לשיעול. הנזלת באף מגיעה לגרון, ושם נוצרת ליחה ובעקבותיה שיעול. גם עישון גורם לשיעול, שכן הריאות מנסות בדרך הזאת להיפטר מהמהמים שעברו אליהן באמצעות עשן

